
Sacha Ausems brengt als partijloze burgemeester iets nieuws mee naar het openbaar bestuur. Ze wil mensen raken in het hart. “Het oude systeem werkt niet meer. Ga luisteren en verbinden, want anders klappt het. Gelukkig zie ik veel jonge mensen al in het nieuwe systeem staan.”

BURGEMEESTER SACHA AUSEMS:

“Een nieuwe leider wakkert vuurtjes in anderen aan”

Op de dag van het interview zit de burgemeester van Waalwijk middenin een crisis en toch laat ze het gesprek doorgaan. Haar verhaal mogen vertellen vindt ze ook belangrijk. En ze is goed in schaken op meer borden, vertelt de burgemeester van deze middelgrote gemeente later. Tijdens het gesprek is ze volledig aanwezig en van nature kijkt ze je recht in de ogen wanneer ze praat.

Ik wil gaan voor een samenleving waarin iedereen telt

Sacha Ausems heeft een bijzonder verhaal: na veertien jaar bedrijfsleven en vijftien jaar leidinggeven in de zorg, is het nu tijd voor het openbaar

Over Sacha Ausems

Sacha is sinds medio 2021 burgemeester van Waalwijk en bestuurder van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Sacha werkt vanuit haar hart en hoofd aan een samenleving waarin iedereen kan, wil en moet meedoen.

bestuur. Niet alleen is ze partijloos, ook heeft ze geen ervaring in openbaar bestuur. Maar een eigenschap van Waalwijkers is dat ze durven te pionieren, merkt Ausems op. Uit ruim twintig kandidaten wordt ze in juli 2021 benoemd tot eerste burger van de Brabantse gemeente.

Met welke ambitie begint Ausems aan haar missie? “Ik solliciteerde vanuit twee idealen: het eerste is het vuurtje aanwakkeren door mensen in hun hart te raken en te gaan voor een samenleving waarin iedereen telt. Het tweede ideaal is dat van wijs bestuur. Nu zien mensen politici in Den Haag ruziemakend tot besluiten komen. Als mensen gaan zien dat bestuurders door te luisteren en scherp te debatteren tot goed afgewogen en uitlegbare besluiten komen, dan kunnen zij zich ertoe verhouden. Oftewel voorbeeldgedrag tonen dat vertrouwenwekkend is.”

Partijloos

Het sleutelmoment om te solliciteren komt wanneer ze als zorgbestuurder tijdens corona van dichtbij ziet hoe de burgemeester van Den Bosch zijn rol in de samenleving pakt. Dat maakt indruk. Ook haar zorg om burgers die afhaken en het vertrouwen in het bestuur verliezen, is een motivatie om deze carrièrestap te zetten. “Moedig wil ik het niet noemen, want in mijn werk ben ik nooit echt ergens bang voor. Een makkelijke stap was het niet, maar ik had het gevoel dat ik het moest doen, dat ik hier moest zijn.”

Voor mij is de basis altijd de menselijke verbinding

Het is een compleet nieuwe wereld, ook al brengt ze ruime (bestuurs)-ervaring in de zorg, kinderopvang en bedrijfsleven én haar grote netwerk mee. “Hiervoor had ik nog nooit een raadszaal vanbinnen gezien. Het is alsof je met een hockeystick in het zwembad komt; de regels van het spel, de inhoud en de rollen zijn allemaal anders. Ik heb op de tenen van de wethouder van het zorgdomein gestaan, want ik bemoeide me met haar portefeuille, komende vanuit die wereld.

Waarom ze mij deze kans gaven? Ik geloof dat we puur geboren worden, dan laagjes toevoegen die we daarna weer afpellen. Op mijn tweeënvijftigste hoop ik een beetje bij mijn puurheid terug te zijn en te komen, bij echtheid: dit is wat er is. Omdat mensen op deze

“Ik hoop dat er een wereld ontstaat waar jongeren hun autonomie mogen laten zien en niet allerlei laagjes hoeven op te bouwen.”

bestuursgang zolang in hun context zaten, vroegen ze zich wel af of iemand zonder deze ervaring dit werk kon doen. Maar ik kreeg het voordeel van de twijfel en de ruimte. Na zes maanden was ik erin thuis.”

Als partijloze burgemeester staat ze in een rijtje met mensen als voormalig radiopresentator Sjors Fröhlich (Vijfheerenlanden) en Annemarie Penn-te Strake (Maastricht). Bijna tien procent van de burgemeesters is partijloos en dat maakt een langzame kentering zichtbaar. Ausems: “Voor mij is de basis altijd de menselijke verbinding. Wat ik meebreng is een neutrale plek. Mensen zeggen ook dat ik geen partij trek. Toen ik begon ben ik eerst met ieder raadslid en iedere wethouder een halve dag op pad gegaan. Ik wil iedereen zien, van de SGP tot de VVD. Ook in de stad merk ik dat mensen het fijn vinden dat ik niet bij een partij hoor.”

Duidelijk

Haar werk doet ze met haar hoofd, maar het begint bij het hart. “In het bedrijfsleven deed ik overnames en zag dat het van doorslaggevend

belang was dat je, samen met een goede businesscase, eerst een persoonlijke ‘klik’ had met de bestuurders. En toen ik leiding gaf aan de spoedeisende hulp hoorde ik van patiënten dat niet de goede zorg het belangrijkste was, maar de echte aandacht, de arm om je schouder. Als burgemeester wil ik ook uit het hart leven.” Die menselijkheid tonen betekent niet dat Ausems over zich heen laat lopen. “Ik geef duidelijkheid en ben streng op de inhoud”, zegt ze resoluut.

Niet de goede zorg is het belangrijkste, maar de echte aandacht

Die duidelijkheid probeert ze ook aan wethouders en gemeenteraadsleden te geven. Al drie keer nam ze de raadsleden mee op heidagen, wat onder managers gemeengoed is maar in gemeenteraden

ongebruikelijk. “Daar hebben we het over waardevolle besluitvorming.” Ausems beaamt dat het niet altijd makkelijk is in Waalwijk, waar een wethouder recent nog wegging en enkele raadsleden met elkaar in de clinch lagen. “Mensen zijn in transitie. Het is nog steeds een politiek spel, maar we komen steeds meer tot wijsheid in het debat. Ik wil af van de hardheid en negativiteit en zie dit als een cyclus waarin we van onbewust onbekwaam via bewust onbekwaam nu naar bewust bekwaam gaan. Ik heb voor de volgende heisessie met de raad transitieprofessor Jan Rotmans uitgenodigd om ons in dat proces te inspireren.”

Ze gelooft in samen, ook voor haar gemeente (waar ook Sprang-Capelle en Waspik toe behoren). Bij haar installatietoespraak spreekt ze over een stad waar iedereen mee kan, wil en moet doen. Waalwijk als gemeente waar mensen betrokken zijn bij hun gemeenschap. De volgens haar ‘meest Hollandse stad van Brabant’ kent

haar uitdagingen. De oude industriestad is een logistieke hotspot met een immigratievraagstuk, waar één op de tien kinderen in armoede leeft. Het gebrek aan betaalbare woningen, slechte ov-verbindingen en weinig vervolgonderwijs zorgen ervoor dat jongeren wegtrekken. “Ik wil die spiraal die omlaag kan draaien, omdraaien. Ik houd van complexiteit en van denken. Het is geen kwestie van ‘geef meer geld voor woningbouw’. Je moet de vitaliteit van een stad integraal bekijken en samenwerken met de grote steden en dorpen in de regio”, zegt de van origine Brabantse over haar ambities voor Waalwijk.

Herbouwen

Een gemeenschap herbouwen je samen en daar wil Ausems haar rol in pakken. “Veranderen is net als water koken. Als er genoeg moleculen gaan bewegen, raken ze andere moleculen aan en pas als er genoeg bewegen, kookt het water. Als er te weinig bewegen, wordt het alleen wat lau. Meer gemeenschapszin

wil ik starten door zelf het voorbeeld te zijn. Daarom zorg ik ervoor dat ik veel buiten het stadhuis ben, op social media zit en benaderbaar ben. Hopelijk voelen mensen zich in die ontmoeting gezien. Ook wil ik samen het ambtelijk systeem vermensenlijken, zodat inwoners een brief in normale taal of een telefoontje krijgen als ze een vraag stellen. Wij zijn er voor de mensen, niet andersom.

Hopelijk voelen mensen zich in die ontmoeting met mij gezien

Die draai zijn we, net als bedrijven en andere gemeenten, aan het maken. Ik ben aanhanger van Wouter Harts idee van ‘de systeemwereld, leefwereld en de bedoeling’. We moeten van de systeemwereld met zijn processen en procedures

De lees-, luister- en kijktips van Sacha Ausems

- Alle boeken van Brené Brown, zoals 'De kracht van kwetsbaarheid', 'Durf te leiden', 'Braving the Wilderness'.
- Boek van Dalai Lama & Desmond Tutu: 'Het boek van vreugde'.
- Film 'As It Is in Heaven'.

helemaal terug naar wat de bedoeling is. Waalwijk is echt van het pionieren. Met onze nieuwe sociale koers willen we naar een plek toe waar mensen zonder beschikking terecht kunnen. Voor een gezonde stad zou ik het liefst alle budgetten van Wmo, Wlz en een deel van de ZVW op een hoop gooien en hier een proeftuin maken. Ook wil ik een 'denk- en doe-team' van bijvoorbeeld economen, jongeren en creatievelingen laten meedenken en bijdragen aan wat er nodig is om onze stad te laten groeien en bloeien en armoede aan te pakken."

Optimistisch vervolgt ze: "We hoeven ook niet alles aan de politiek over te laten. Ik zie een keukenondernehmer in actie komen voor gevluchte Oekraïners, voetbalclub RKC geeft kansarmere kinderen ontwikkelmogelijkheden. In de Kazerne is net een herstelvoorziening geopend door ervaringsdeskundigen. Er zijn zoveel initiatieven. Als burgers maak en beïnvloed je de samenleving. Als de wil er is en je de energie kan aanboren, is *the sky the limit*. Niet zeuren en langs de kant staan, maar gaan voor wat je graag wil. Die mogelijkheden zijn er, voor iedereen. Misschien heeft nog niet iedereen het vertrouwen in zichzelf of in de politiek, maar ik hoop dat het hier in Waalwijk kan."

Nieuw leiderschap

Wat voor soort leiderschap is hiervoor nodig? "Leiderschap zit bij iedereen. Mensen op een

leiderschapspositie hebben wel een voorbeeldfunctie. Nieuw leiderschap gaat over visie, idealen, over waarden, samen en de hogere bedoeling. Daar heb je ook macht en geld voor nodig, maar dan meer als toolbox. Zelf wil ik vuurtjes maken en daarmee anderen aansteken. Ik kan niet anders dan vanuit mijn hart leven, met het sterke hoofd dat ik heb meegereggen en ervaringen die ik heb opgedaan als mijn toolbox. Ook ik leer nog elke dag."

Juist nu hebben we jonge mensen nodig met lef en een goed hart

Openhartig: "De keerzijde ervan is dat sommige mensen mij eng vinden. Ik haal doekjes eraf en maak zichtbaar waar mensen met dubbele agenda's zitten. In het verleden heb ik ook genoeg messen in mijn rug gehad, maar dat deert me niet. Dingen moeten niet tegen mijn waarden ingaan, anders kan ik daar niet verder." Hoe zorgt Ausems daarin voor zichzelf? "Vuur is voor mensen aantrekkelijk, maar ook spannend. Daarom zorg ik voor mijn voeding op plekken waar ik gekoesterd word. Thuis, maar ook hier bij een paar mensen die ik volledig kan vertrouwen en die me ook de

waarheid kunnen zeggen. Zo is mijn secretaresse superbelangrijk voor mij, want ze stuurt me en spreekt me bijvoorbeeld aan als ik onduidelijk of tegenstrijdig ben. Daarin toont zij haar leiderschap."

Oproep aan jongeren

Hoopvol vertelt ze: "Ik zie heel veel jongeren die al in het nieuwe systeem staan. Die staan zo anders in de wereld. Ze pakken verantwoordelijkheid en hebben belang in hun eigen ontwikkeling. Ik gun hun meer verbinding, want er is wel veel eenzaamheid in deze versnipperde wereld. Ik hoop dat er een wereld ontstaat waar ze hun autonomie mogen laten zien en niet allerlei laagjes hoeven op te bouwen."

Buiten zakt de voorjaarszon richting de horizon. Van beide kanten blijkt het lastig om het gesprek af te ronden. Ausems heeft de crisis nog te managen, maar blijft er rustig onder. "We zitten in die fase van bewust bekwaam worden, een proces waar we doorheen moeten. Dit hoort erbij." Tijdens de afronding van het interview heeft ze nog een laatste oproep, voor jongeren. "Ik zie jonge mensen uit de organisaties en ondernemingen waar ze werken stappen en dan bijvoorbeeld als zelfstandig adviseur aan de slag gaan. Maar we hebben hun leiderschap binnen die bedrijven en organisaties nodig. Dus ik wil hen oproepen: hou vol! Zoek mensen op die je helpen, benader mensen die een voorbeeld voor je zijn. Dat willen ze echt wel doen. Juist nu hebben we jonge mensen nodig met lef en een goed hart."

Alle tips uit De Omwenteling vindt u hier:

